

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιριών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεών τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEOs (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτόν προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEOs απευθύνονται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003.

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

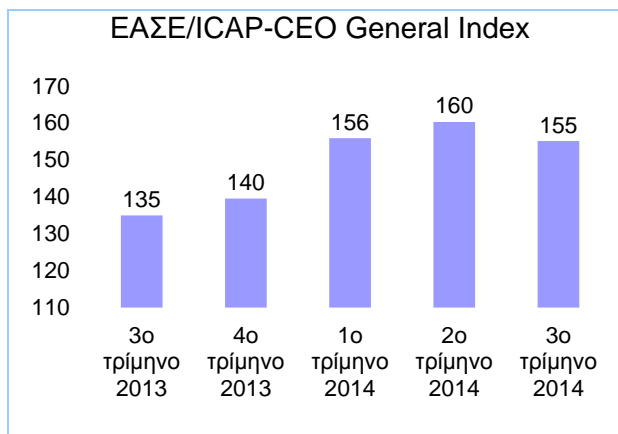
Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2014 το ΑΕΠ των 18 χωρών της ευρωζώνης παρέμεινε στάσιμο και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε. αυξήθηκε κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2013 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση κατά 0,7% στην ευρωζώνη και κατά 1,2% στην Ε.Ε.(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2014 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2013) διαμορφώθηκε σε +2,5% ενώ στην Ιαπωνία καταγράφηκε στασιμότητα (0,0%). Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ουγγαρία (+3,7%) και ακολούθησαν Λετονία (+3,5%), Πολωνία (+3,3%), Μ. Βρετανία (+3,1%), Λιθουανία (+3,1%), Σλοβενία (+2,8%), Τσεχία (+2,7%), Μάλτα (+2,7%), Εσθονία (+2,5%), Σλοβακία (+2,4%), Σουηδία (+1,9%). Αρνητική ανάπτυξη σημειώθηκε στην Κύπρο (-2,5%), στην Κροατία (-0,8%), στην Ιταλία (-0,2%), στην Ελλάδα³ (-0,2%) και στη Φινλανδία (-0,1%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ε.Ε. στις χώρες της ευρωζώνης προβλέπεται ανάπτυξη για το 2014 (+1,2%) και το 2015 (+1,7%). Για την Ελλάδα οι εκτιμήσεις για το έτος 2014 είναι +0,6% και οι προβλέψεις για το 2015 +2,9%⁴.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁵ για την ευρωζώνη σημείωσε πτώση από +0,17 τον Ιούνιο του 2014, σε +0,07 τον Σεπτέμβριο του 2014.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2014.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τρίτο τρίμηνο του 2014 διαμορφώθηκε στις 155 μονάδες σημειώνοντας πτώση μετά από αρκετά τρίμηνα ανοδικής πορείας, παραμένοντας ωστόσο σε υψηλότερα επίπεδα έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2013. Η κάμψη του δείκτη αποτυπώνει την ανησυχία των CEOs για την ταχύτητα εφαρμογής των απαιτούμενων διαρθρωτικών αλλαγών σε αρκετούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, σε μια περίοδο όπου η

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 5 September 2014.

³ Μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία.

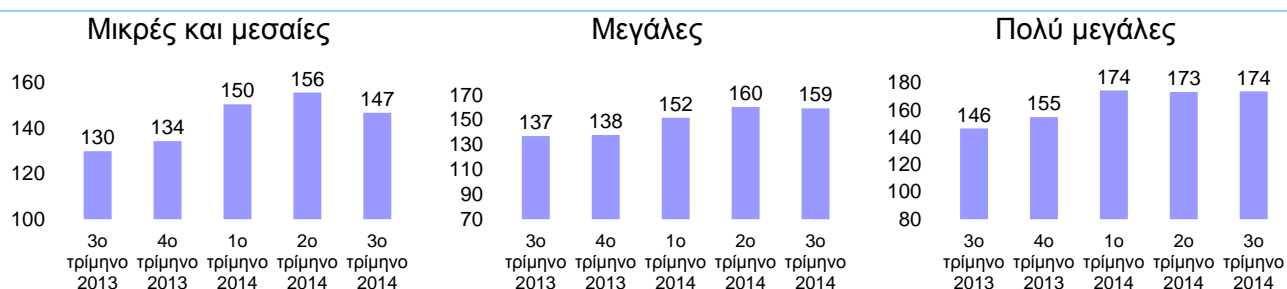
⁴ European Commission, European Economic Forecast, Spring 2014.

⁵ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, September 2014.

αποκλιμάκωση της ύφεσης είναι δεδομένη και η αναπτυξιακή προοπτική προϋποθέτει συνέχιση των μεταρρυθμίσεων ιδιαίτερα σε τομείς όπως η φορολογία, ο εξορθολογισμός των δαπανών του δημοσίου και οι αγορές αγαθών και εργασίας.

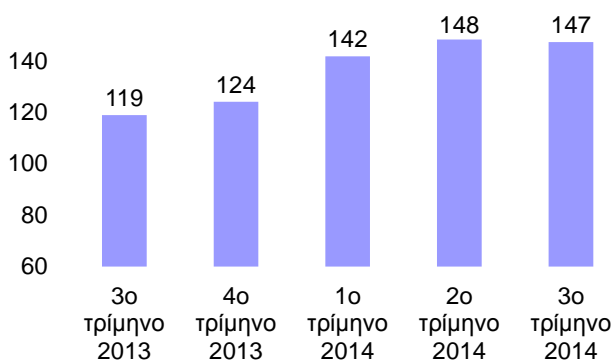
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει κάμψη του δείκτη στις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις και οριακή άνοδο στις πολύ μεγάλες. Η μείωση είναι υψηλότερη στις μικρές και μεσαίες έναντι οριακής μείωσης στις μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

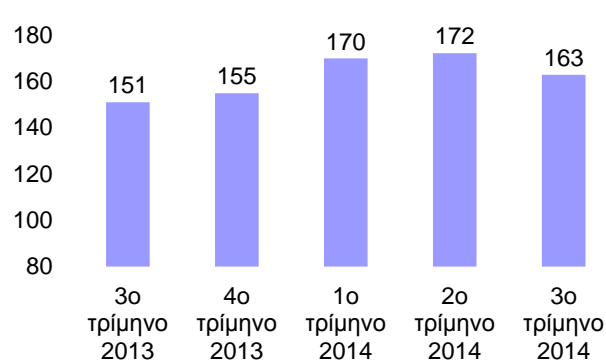

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) διαμορφώθηκε στις 147 μονάδες έναντι 148 το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ ο δείκτης προσδοκιών σημείωσε πτώση στις 163 μονάδες έναντι 172 το προηγούμενο τρίμηνο.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

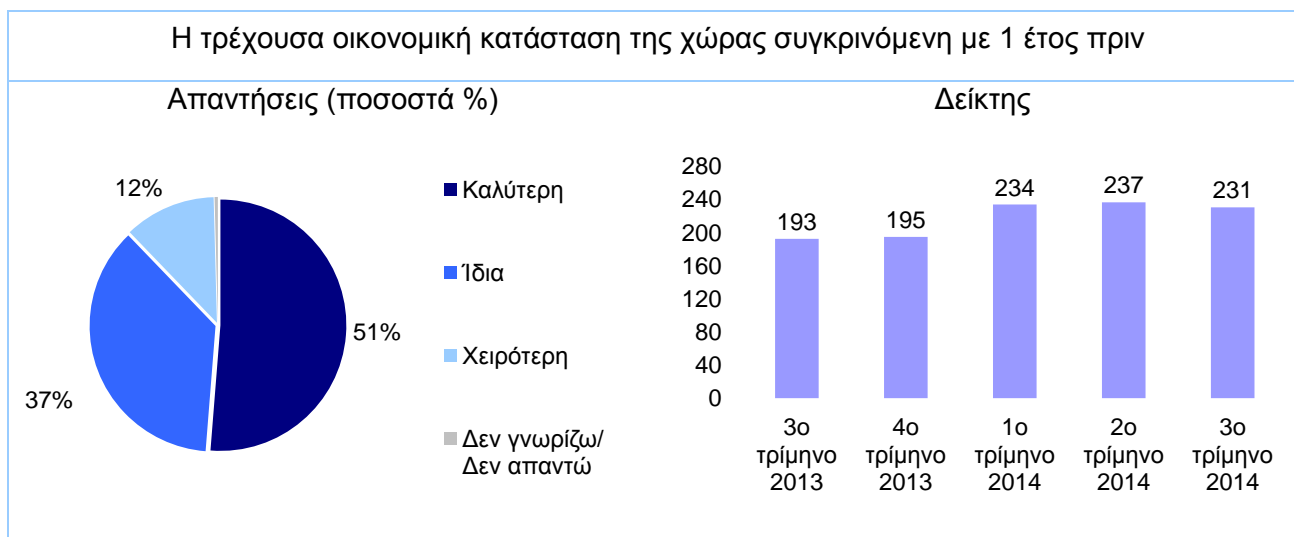

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2014

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε πτώση και διαμορφώθηκε στις 231 μονάδες έναντι 237 το προηγούμενο τρίμηνο. Σημαντική ωστόσο διαφοροποίηση καταγράφεται μεταξύ των κλάδων. Στη βιομηχανία και το εμπόριο ο δείκτης μειώθηκε αισθητά, ενώ αντίθετα στις υπηρεσίες παρουσίασε οριακή άνοδο.

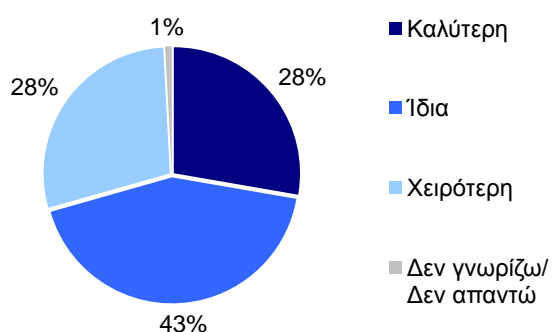
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά σημείωσε νέα πτώση στις 207 μονάδες έναντι 225 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος μειώθηκε σε 47% έναντι 61% το προηγούμενο τρίμηνο.

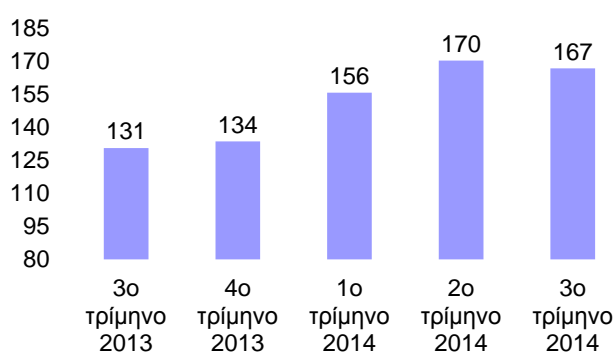
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε μικρή κάμψη στις 167 μονάδες έναντι 170 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που πιστεύουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη έναντι του περασμένου έτους μειώθηκε σε 28% (έναντι 30% το προηγούμενο τρίμηνο). Οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών διαφοροποιούνται από τις υπόλοιπες εκφράζοντας σε ποσοστό 35% την εκτίμησή τους ότι η τρέχουσα κατάσταση στον κλάδο τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

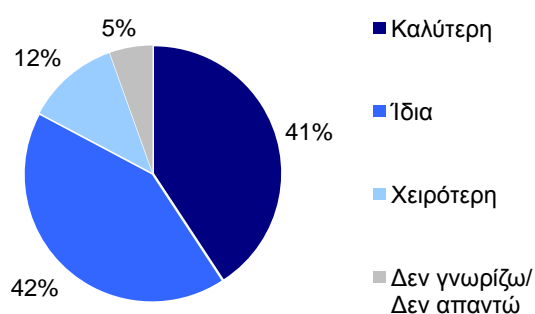
Δείκτης

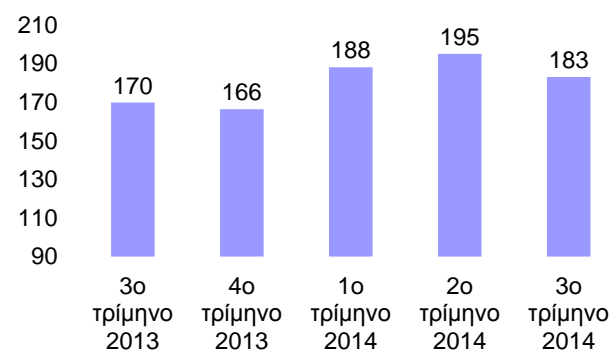
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης μειώθηκε στις 183 μονάδες έναντι 195 το προηγούμενο τρίμηνο. Οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων αφού σε ποσοστό 60% θεωρούν ότι σε έναν χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

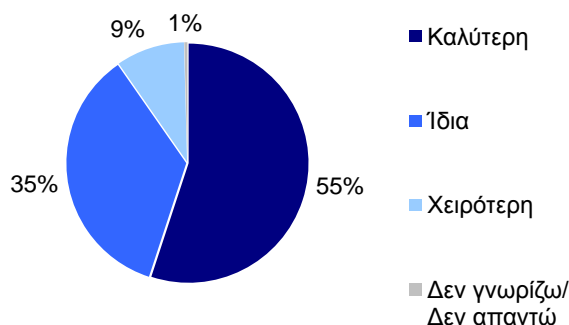
Δείκτης

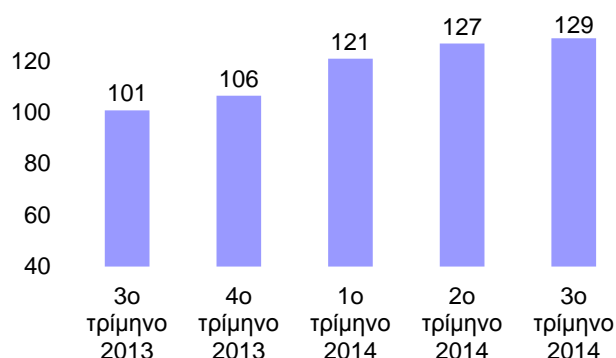
Το θετικό κλίμα που επικρατεί μεταξύ των CEOs σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων που διοικούν οδήγησε σε μικρή αύξηση του δείκτη στις 129 μονάδες. Οι CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων δηλώνουν σε ποσοστό 61% (έναντι 55% του συνόλου) ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιριών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρίας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

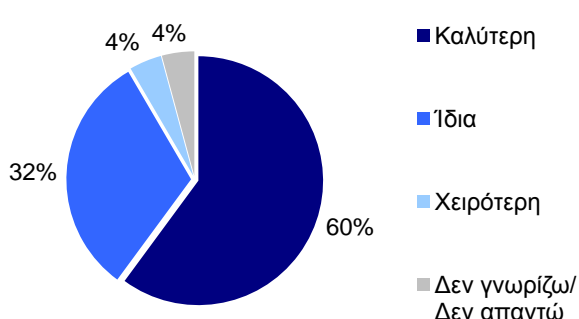
Δείκτης

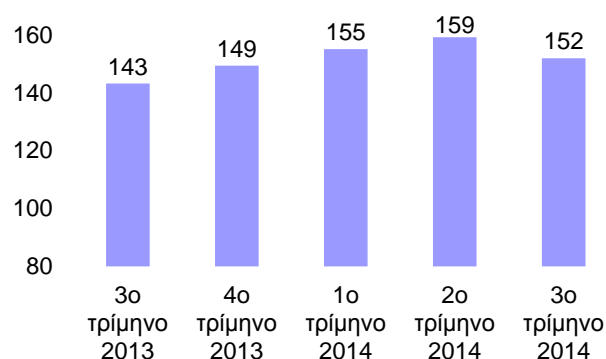
Αντίθετα ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρίας τους το επόμενο έτος παρουσίασε πτώση μετά από αρκετά τρίμηνα ανοδικής πορείας. Ο δείκτης σημείωσε πτώση στις 152 μονάδες έναντι 159 το προηγούμενο τρίμηνο. Ωστόσο οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων αφού σε ποσοστό 75% πιστεύουν ότι η μελλοντική πορεία των επιχειρήσεων που διοικούν θα είναι καλύτερη από την τρέχουσα.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρίας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

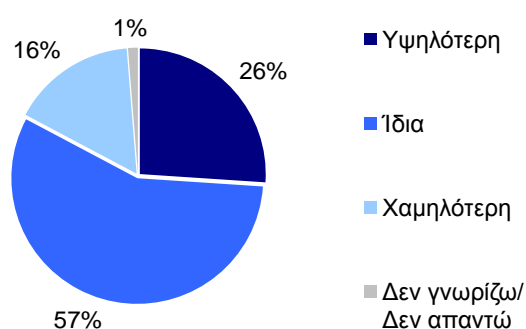
Δείκτης

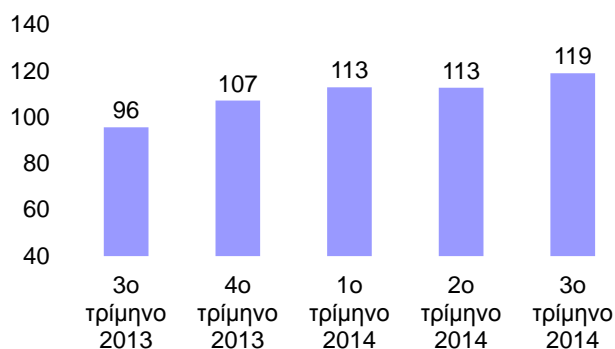
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αυξήθηκε στις 119 μονάδες έναντι 113 το προηγούμενο τρίμηνο. Οι CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων δήλωσαν σε ποσοστό 36%, που είναι υψηλότερο έναντι των υπολοίπων τομέων για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο, ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρίας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

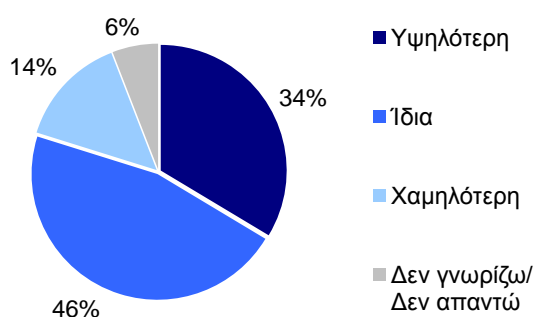
Δείκτης

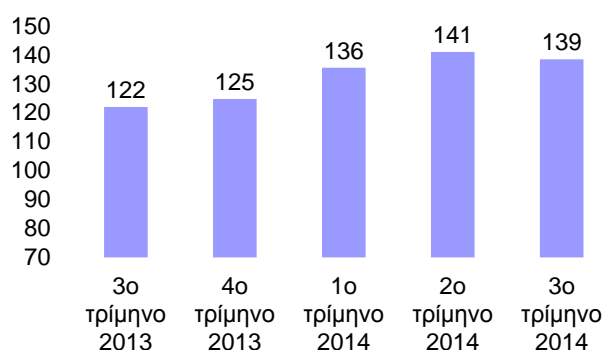
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών σημείωσε μικρή πτώση και διαμορφώθηκε στις 139 μονάδες έναντι 141 το προηγούμενο τρίμηνο. Οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται αισθητά έναντι των υπολοίπων αφού σε ποσοστό 52% δηλώνουν ότι η επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη τον επόμενο χρόνο.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρίας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

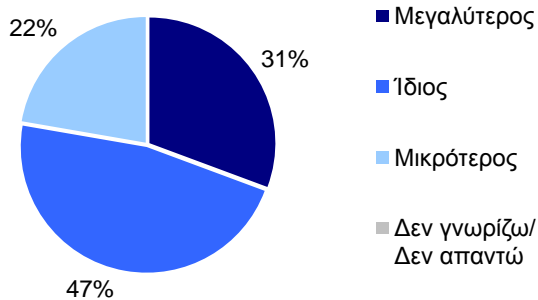
Δείκτης

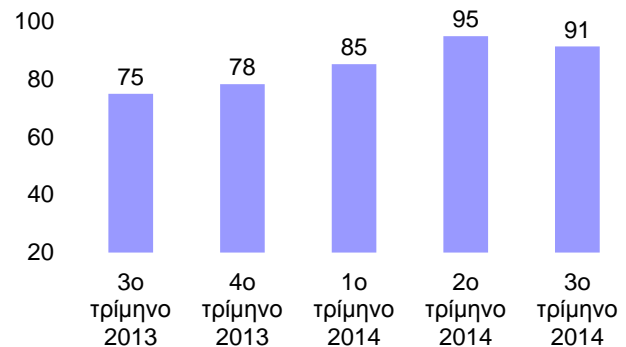
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης μετά από αρκετά τρίμηνα ανοδικής πορείας παρουσίασε πτώση και διαμορφώθηκε στις 91 μονάδες έναντι 95 το προηγούμενο τρίμηνο. Σημαντική είναι η μείωση του δείκτη στις εμπορικές επιχειρήσεις έναντι των βιομηχανιών και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών όπου ο δείκτης σημείωσε μικρή άνοδο.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρίας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

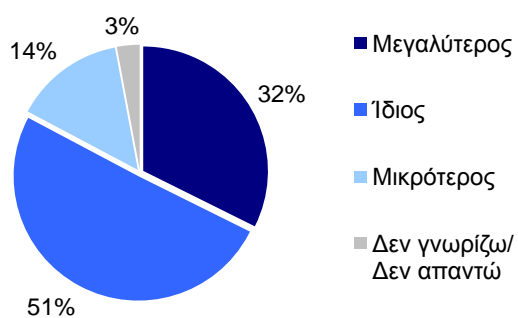
Δείκτης

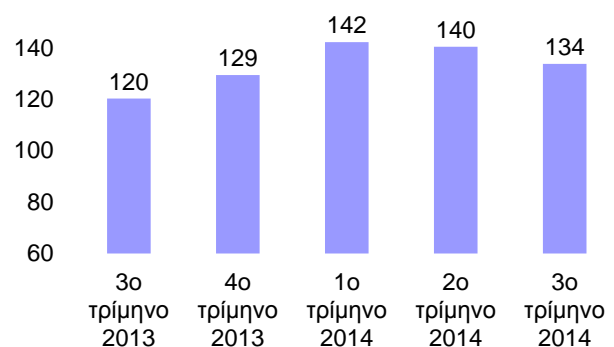
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε νέα πτώση και διαμορφώθηκε στις 134 μονάδες έναντι 140 το προηγούμενο τρίμηνο. Οι προσδοκίες των CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των λοιπών μεγεθών δηλώνοντας σε ποσοστό 50% ότι το επόμενο έτος η απασχόληση στις εταιρίες που διοικούν θα είναι αυξημένη.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρίας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

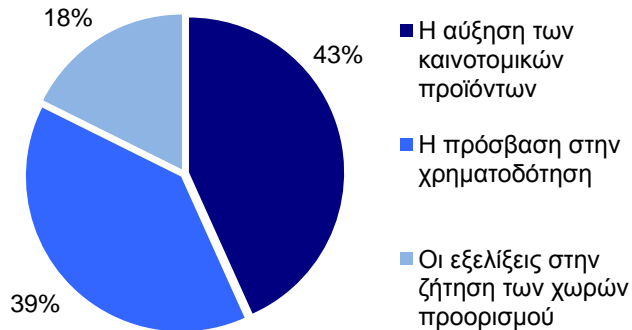

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs ζητήθηκε επιπλέον η

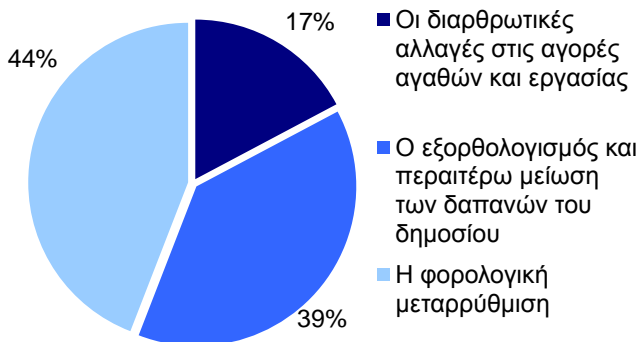
Ο πιο σημαντικός παράγοντας που θα επιδράσει καταλυτικά στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών

γνώμη τους για τους παράγοντες που θα επιδράσουν καθοριστικά στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών. Το 43% των CEOs θεωρούν ότι η αύξηση των καινοτομικών προϊόντων είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας και με μικρή διαφορά ακολουθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση (39% των CEOs). Αντίθετα, μόνο το 18% θεωρούν ως πιο σημαντικό παράγοντα τις μεταβολές στην ζήτηση των χωρών προορισμού των ελληνικών προϊόντων.

Το 44% των CEOs υποστηρίζει ότι ο τομέας του προγράμματος προσαρμογής της ελληνικής

Ο τομέας του προγράμματος προσαρμογής της ελληνικής οικονομίας που έχει τα μεγαλύτερα περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης

οικονομίας που έχει τα μεγαλύτερα περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης είναι η φορολογική μεταρρύθμιση. Με μικρή διαφορά ακολουθεί ο εξορθολογισμός και η περαιτέρω μείωση των δαπανών του δημοσίου που επιλέχθηκε από το 39% των CEOs, ενώ μόνο το 17% πιστεύει ότι οι διορθωτικές αλλαγές στις αγορές αγαθών και εργασίας έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης.

Αξιόλογες είναι οι διαφοροποιήσεις στις απαντήσεις των CEOs σχετικά με τη φορολογική μεταρρύθμιση. Ένας στους δύο

CEOs των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δηλώνει ότι ο τομέας της φορολογίας έχει τα μεγαλύτερα περιθώρια βελτίωσης, ποσοστό που μειώνεται σε 35% στις μεγάλες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.